

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR DEL CASTELL DEL REMEI (8 d'octubre de 2017)

Família Cusiné, Il.lm Sr. Alcalde de Penelles, Autoritats

Senyores i Senyors

Deixeu-me que expressi, en primer lloc el meu agraïment sincer a la família Cusiné per haver-me honorat amb la lectura del pregó de la Festa Major del Castell del Remei.

I em fa molta il·lusió perquè en la Història del Castell del Remei hi ha una sèrie d'elements que es vinculen a la meva trajectòria vital i professional. Per una banda, l'haver col·laborat amb el Tomàs, la Mireia i el Xavier Cepero ja fa uns quants anys, a través de la Universitat d'Estiu de la UdL, i on vaig poder comprovar l'interès per la recerca i la innovació que tenia en Tomas per tal de millorar els processos productius –recollint, sens dubte, l'herència dels antics propietaris del Castell del Remei, els Girona! Un segon element, el constitueix la mateixa dedicació del castell i de l'església a la Mare de Déu del Remei. Sense comptar que vaig néixer, justament, a la Clínica del Remei de Barcelona, i que segurament la seva intercessió va ajudar els metges a salvar-nos a la meva mare i a mi, la devoció per la Verge del Remei va ser impulsada per l'orde dels Trinitaris de Sant Joan de Mata, des de la seva fundació a finals del segle XII; un orde del qual vaig començar a descobrir la seva importància quan, de molt més jove que ara, investigava sobre un dels indrets de l'antic poble de Sant Andreu de Palomar, l'actual barri barceloní de la Santíssima Trinitat (la Trinitat, vaja!). Però hi ha mes, encara de molt, molt més jove, Sant Joan de Mata, fundador de l'orde, era el nom de l'equip, format a la parròquia del mateix nom, on jo jugava, amb aquells colors blau i vermell (i blanc) en creu,

arlequinat com el duiem...No eren els colors del Barça, tot i que jo em feia aquesta il·lusió. Finalment, ho vaig descobrir, eren els colors dels Trinitaris (el blanc del Pare, el blau del Fill i el roig de l'Esperit Sant). Bé, un orde dedicat a la redempció dels captius, dels que patien captiveri, i també a l'hospitalitat i l'acolliment dels malalts, mitjançant els diferents hospitals que anaren fundant. Un orde que va tenir en les terres de Lleida els seus primers convents peninsulars a les primeries del segle XIII: Avinganya, Lleida i, justament, Anglesola, a la Plana d'Urgell. I els Anglesola, que fundaren el convent-hospital en aquella població, foren un dels grans llinatges que protagonitzaren la conquesta i repoblació de les terres del Mascançà, de la Plana d'Urgell. I entre aquestes terres, doncs, les que amb el temps donarien nom al Castell del Remei. Certament que foren els Girona, i concretament el patrici targarí i patriarca Ignasi Girona i Targa, gran devot de la Verge del Remei, qui en adquirir la finca el 1853 canvià el nom de Torre del Bisbe per Torre del Remei (i després, amb el seu fill, Castell del Remei) i n'impulsà ardidament el culte que s'ha conservat. Però les bases ja hi eren i potser ens hem de preguntar el perquè d'aquella devoció. De fet, Ignasi i el seu germà Ramon, ultra la creació d'empreses, varen participar en el foment de la tasca assistencial, tal com ens ho explica Jaume Mateu en el seu llibre sobre la història del Castell del Remei. És més, Ramon Girona va tenir algun conflicte (1816) amb els trinitaris d'Anglesola, per temes de percepció de delmes...no sé si....potser motius de consciència....

Altrament per Sant Andreu passava, i encara n'és visible una part, el famós Rec Comtal, la sèquia que portava aigües des de Montcada fins a la ciutat de Barcelona i que originà, des de l'Edat Mitjana i fins a la Industrialització, tota una extensa plana regada, fibres, estelladors, comunitats de regants,

escures, conflictes, confraries de pagesos, etc. Tot un món avui allà desaparegut i gairebé oblidat i que, aquí, en terres del Canal d'urgell amb tot el que va significar (i de nou la família Girona com als grans impulsors) em fan reviure amb intensitat.

Sens dubte, l'inici de la Festa Major és sempre un acte emblemàtic, solemne, en la vida de les poblacions. I això no obstant, aquí, penso, prèn un relleu especial perquè estem en una finca privada dedicada al conreu de la vinya i a la producció i comercialització dels millors vins, tot seguint l'estela d'aquell gran i recordat llinatge, promotor i innovador en la vida agrícola com ho foren els Girona, des de mitjan segle XIX. Una finca privada que ja no té aquella població conformadora, des del darrer quart del segle XIX i fins ben avançat el segle XX, d'una colònia rural, d'una autèntica comunitat rural, d'un poble amb tot el que aquest mot significa. I tanmateix, una família i una gent, i unes associacions, com la dels antics habitants i treballadors, "rebels a la rutina" com diria la Maria Barbal, a *Pedra de Tartera*, conscients de la importància que té la recuperació de la Història, del patrimoni en tot el seu ampli espectre, material i immaterial. Gent que s'estima la terra que els ha vist néixer o que els ha acollit –la "pàtria xica" que deia el meu avi i sense la qual és impossible una pàtria gran-, que malden perquè l'herència, el llegat dels avantpassats no es perdi ni resti en l'oblit i, és més, serveixi per donar més dinamisme, més força al territori. I ho fan, ho feu! amb constància, amb tossuderia. És clar que aquesta tossuderia no és altra que la història de tot el nostre poble, sempre havent-se d'afirmar, de tota la nostra nació, la mateixa vida de la qual, com ja va dir el professor Jaume Vicens, ja és un acte d'afirmació

continuada, malgrat els entrebancs i l'amenaça del sabre enlairat (i com ja sabeu, no només enlairat). Una voluntat que dignifica la memòria mitjançant, com és el cas que avui ens aplega (i també en altres jornades del calendari, aquí mateix al Castell del Remei) de les festes i les tradicions que s'hi vinculen, o l'esforç per recuperar i posar en valor el patrimoni arquitectònic com el mateix castell, aquesta casa, l'antic celler, l'antiga escola, els antics tallers, l'antiga església del castell, el molí, l'antiga peixera del molí. En fi, tot un conjunt patrimonial que ens acostava a la vida quotidiana, que és espill d'allò que hem estat i del que som, dels avenços i dels retrocesos, de les angúnies i dels moments feliços: un paisatge farcit de vida; un paisatge farcit de les lliçons com les que ens aporten tots els edificis que ens envolten, que també ens interpel·len perquè ens parlen (si sabem escoltar el testimoni silent de les pedres) de la capacitat de reacció de la gent, dels antics pobladors d'aquest indret (antics, com la família d'Atilia Lucilla de la que ens parla el text epigràfic que es conserva aquí; medievals de l'antic Mascançà, com els antics propietaris i pobladors de la Quadra Cortesa, després Torre d'en Erall o Torreneral, posteriorment Torre del Bisbe i ja en època dels Girona, castell del Remei, i moderns...però, no patiu no em faré pesat....disposeu de llibres magnífics com, entre altres, els del citat Jaume Mateu dedicats a la Història del Castell del Remei. En fi, de la gent de la colònia posterior, dels propietaris i promotors de l'activitat econòmica, que després d'ensulsiades diverses, com ho han estat les diferents guerres, epidèmies, etc., continuaren treballant, redreçant el país amb el seu treball quotidià, mantenint, amb aquella tossuderia de la que fèiem esment, la flama encesa del seu esperit col·lectiu, de la seva llengua, de la seva cultura.

“No em preguntis perquè, però l’estimo de cor la meua llengua; no ho preguntis en va, sols puc respondre’t: l’estimo perquè sí, perquè és la meua”...”L’estimo de tot cor, perquè la parlen els meus amics de sempre, els que ploren amb mi el que amb mi riuen, els que em criden avant! I avant m’empenyen”. Aquests versos, extrets d’un poema d’Apel·les Mestres, esmenten, justament, aquell sentiment col·lectiu, “l’avant! que ens empeny”.

Bé, venent tota forma de submissió, però amb la força humana, la força dels cervells que reclamava el poeta del poble, andreuenc de naixement, lleidatà d’adopció, Ignasi Iglésias. Quin encert!, en aquest sentit, l’exposició que acull la sala de les fotografies que el jove Francesc Boix, va realitzar entre 1937 i 1938 mentre era al front (cal recordar que l’antiga església va ser destruïda durant la guerra). Una exposició on, entre altres aspectes de la vida quotidiana en temps de guerra, podeu contemplar imatges d’indrets del Castell del Remei amb gent ballant o banyant-se. Montserrat Macià, directora de l’IEI, institució a la que devem l’oportunitat de tenir avui aquí aquesta mostra, i autora d’un dels textos del llibre-catàleg de la mateixa, fa referència al valor documental incalculable de les imatges i insisteix en la repercussió que aquestes tenen en la nostra memòria col·lectiva. Perquè, efectivament, “la humanitat només està indefensa allà on manca la memòria”. I la “Humanitat” també és la gent que ha anat poblant aquestes terres del castell del Remei. Un espai petit, sí, però de la mateixa transcendència, de gran transcendència perquè parlem de dignitat personal i col·lectiva.

La frase que hem esmentat i subratllat és d’Elias Canetti i ens recorda quantes accions dirigides a trencar els llaços, anorrear els records, ignorar

la història, destruir el patrimoni, el llegat d'aquells que ens han precedit, hem viscut, estem vivint i malauradament viurem. I això no ens ho podem permetre. Per això hem d'aplaudir i insistir en totes aquestes iniciatives que ens ajuden a no cedir a l'oblit. Permeteu-me que empri, ara, unes paraules que sempre m'agrada destacar d'un dels nostres referents intel·lectuals i artístics, l'agramuntí Guillem Viladot: "Un país, un poble, una persona no s'improvisen. Són fruit de tot allò que ens ha precedit: pedra sobre pedra, terra sobre terra, arrel sobre arrel". El text forma part d'un recull de reflexions que va deixar el poeta, acompanyades d'unes esplèndides fotografies de Toni Prim, i que podem llegir al bell volum *Riella. Notícia d'un mite*, publicat l'any 2009. I avui estem al Castell del Remei, evoltats de tot un munt de testimonis que poc a poc han anat recuperant la veu, sortint de l'oblit.

Certament, no ens improvisem. Venim d'una llarga trajectòria i tenim, i tindrem, un camí llarg per endavant. I espero que sigui "un camí de camins", utilitzant l'expressió de l'enyorat bisbe Antoni Deig, perquè això voldrà dir que l'anirem contruint amb l'aportació de tothom. I amb la reflexió serena, tenacitat i perseverança que sempre ens ha caracteritzat: "llum als ulls i força al braç". Res més gràfic que aquestes paraules de Joan Maragall al *Cant de la Senyera*.

Que aquesta "llum", aquesta "força" i la protecció de la Mare de Déu del Remei, continuïn orientant la vostra quotidianitat, i que aquesta esclati amb joia, amb alegria durant aquest dia de la Festa Major.

Que tingueu una molt bona Festa Major!

Visca el Castell del Remei i Visca Catalunya! (Joan J. Busqueta)